T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/368
KARAR NO : 2022/482
KARAR TR : 31/10/2022

ÖZET: Davacıya ait bina ve müştemilatın davalı idarece 3194 sayılı Kanun'un 39. maddesi kapsamındayıktırılması nedeniyle uğranıldığı öne sürülen zararın tazmini istemiyle açılan davanın, İDARİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacılar : H. Ö mirasçıları;
1-C. Ö
2-G. D
3-M. Ö
Vekili : Av. S. A
Davalı : Çankaya Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. E. C

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacılar vekili, müvekkillerinin murisinin Ankara İli, Çankaya İlçesi, ... Mahallesinde bulunan kadastro ... parselde kayıtlı arsa vasıflı taşınmazın tapu tescil belgesi ile maliki olduğunu, murisin taşınmaz üzerine iki katlı bina yaptığını, imar düzenlemesi nedeniyle bulunduğu yerde korunması mümkün olmayan taşınmazın can güvenliğini tehlikeye attığı nedeniyle davalı tarafından kamulaştırma yapmadan, para ödemeden yıkıldığını, Ankara 7. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2017/29 D. İş sayılı dosyası ile delil tespitine esas olmak üzere taşınmazın bulunduğu yerde keşif yapıldığını, müvekkillerine bina maliyet bedelinin ödenmesi gerektiğini ileri sürerek, fazlaya ilişkin hakları saklı tutularak bina, müştemilat maliyet bedelinin yıkım tarihi ile ağaçların söküm tarihinden itibaren 1.000 TL'nin faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Ankara 13. Asliye Hukuk Mahkemesi 28/03/2019 tarihli ve E.2018/104, K.2019/167 sayılı kararı ile,** dava konusu taşınmazın imar planında *"Oyun ve Spor Alanı"* olarak ayrıldığı, imar uygulaması işleminin idarenin kamu gücüne dayanılarak, resen ve tek yanlı şekilde yapılan idari işlem niteliğinde olduğu, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2-1/b maddesinde idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davalarının idari dava olduğunun belirtildiği, idari eylemden kaynaklanan tam yargı davasının idari yargı yerinde görülmesi gerektiği gerekçesiyle, HMK'nın 114/1-b maddesi gereğince, HMK'nın 115/2. maddesi kapsamında, dava şartı yokluğu nedeniyle davanın usulden reddine karar vermiş, bu kararın taraf vekillerine tebliğ edildiği ve tebliğ tarihlerine bakılarak kesinleştiği anlaşılmıştır.

3. Davacılarvekili bu kez aynı istemleidari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Ankara 17. İdare Mahkemesi 29/04/2022 tarihli ve E.2021/1167 sayılı kararı ile,** uyuşmazlık konusu tazminat isteminin sebebinin dava konusu yapının yıkılması eylemi olduğu, bu eylemin dayanağı olarak herhangi bir idari işlem bulunmadığı, davalı idare tarafından bildirildiği üzere davacılardan Muzaffer Özkan tarafından verilen dilekçe üzerine herhangi bir encümen kararı alınmaksızın yapının yıkım programına alındığı görüldüğünden, temelinde idari işlem olmayan eylemin haksız fiil niteliğinde olduğu bu itibarla da uyuşmazlığın adli yargı yerince çözümlenmesi gerektiği gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar

ertelenmesine karar vermiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

5.Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrası şöyledir:

"...
İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür."

6. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı"* başlıklı 2. maddesi şöyledir:

" 1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:
a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,
b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,
c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.
2. İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremezler.
3. (Mülga: 2/7/2018 - KHK-703/185 md.)"

7. 2577 sayılı Kanun'un *"İptal ve tam yargı davaları"* başlıklı 12. maddesi şöyledir:

"İlgililer haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştaya ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu hususta ki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler. Bu halde de ilgililerin 11 nci madde uyarınca idareye başvurma hakları saklıdır."

8. Aynı Kanun'un *"Doğrudan doğruya tam yargı davası açılması"* başlıklı 13. maddesi şöyledir:

"1. İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka süretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gereklidir. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında otuz gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, dava süresi içinde dava açılabilir.
2. Görevli olmayan adli (...) yargı mercilerine açılan tam yargı davasının görev yönünden reddi halinde sonradan idari yargı mercilerine açılacak davalarda, birinci fıkrada öngörülen idareye başvurma şartı aranmaz."

9. 3194 sayılı İmar Kanunu'nun *"Yıkılacak derecede tehlikeli yapılar"* başlıklı 39.maddesi şöyledir:

"(Değişik fıkra:4/7/2019-7181/12 md.) Genel güvenlik ve asayiş bakımından tehlike arz ettiği valilikçe tespit edilen metruk yapılar ile bir kısmı veya tamamının yıkılacak derecede tehlikeli olduğu belediye veya valilik tarafından tespit edilen yapıların sahiplerinin adrese dayalı nüfus kayıt sistemindeki adreslerine tehlike derecesine göre bunun izalesi için belediye veya valilikçe üç gün içinde tebligat yapılır. Yapı sahibine bu şekilde tebligat yapılamaması hâlinde bu durum tebligat yapan idarenin internet sayfasında 30 gün süre ile ilan edilir ve tebligat varakası tebliğ yerine kaim olmak üzere tehlikeli yapıya asılır ve keyfiyet muhtarla birlikte bir zabıtla tespit edilir. Malik dışında binada ikamet amacıyla oturanlara da ayrıca tahliye için tebligat yapılır.

(Değişik fıkra:4/7/2019-7181/12 md.) Tebligatı veya ilanı müteakip 30 günü geçmemek üzere ilgili idarece belirlenen süre içinde yapı sahibi tarafından tehlikeli durumun ortadan kaldırılmaması hâlinde, tehlikenin giderilmesi veya yıkım işleri belediye veya valilikçe yapılır ve masrafı % 20 fazlası ile yapı sahibinden tahsil edilir.

Alakalının fakruhali tevsik olunursa masraf belediye veya valilikçe bütçesinden karşılanır. Tehlike durumu o yapı ve civarının boşaltılmasını icabettiriyorsa mahkeme kararına lüzum kalmaksızın zabıta marifetiyle derhal tahliye ettirilir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

10. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın başkanlığında, Üyeler Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Muharrem ÜRGÜP, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 31/10/2022 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

11. Raportör-Hakim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

12. Dava, Ankara İli, Çankaya İlçesi, ... Mahallesi, ... ada, ... parselde kayıtlı bulunan iki katlı gecekondu ve müştemilatın oyun ve spor alanı ve yolda kaldığı ve yıkılacak derecede tehlike arzettiği nedeniyle davalı idarece yıkılması sonucu oluştuğu ileri sürülen zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

13. İdarelerin 3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca tek yanlı irade açıklamaları ile tesis ettikleri,genel ve düzenleyici imar planları ile 2981 sayılı Kanun uyarınca tek yanlı irade açıklamaları ile tesis ettikleri, genel ve düzenleyici ıslah imar planları ve bu planlara dayanılarak tesis edilen parselasyon, kamulaştırma, ruhsat gibi bireysel işlemler, *"idari işlem"* bu imar planı uyarınca yapmak zorunda oldukları program ve uygulamaları bunun için gerekli zamanda gerçekleştirmemeleri; yani, bu konudaki hareketsizlikleri de, *"idari eylem"* niteliği taşımaktadır.

14. 3194 sayılı Kanun'un 39. maddesinde belediye sınırları içinde yer alan ve varlığı kamu için tehlike arz eden binadan belediyelerce yapılacak tebligat üzerine gereğinin ilgilileri tarafından yerine getirilmemesi kaydı ile yıktırılabileceği düzenlenmiş, bu maddede belirtilen sakıncaların giderilmesi için idareye kamu gücünü kullanma yetkisi tanınmış, bu yolla tesis edilen işlemin idari davaya konu edilerek kesin ve yürütülmesi zorunlu idari bir işlem olduğu belirtilmiştir.

15. Dosyanın incelenmesinden, imarın .... ada, ... sayılı parselindeki yapı hakkında Başkanlık Makamının 25/03/2015 tarih ve 1071 sayılı oluru ile oluşturulan Komisyon tarafından, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 39. maddesine istinaden 01/12/2015 tarih ve 2672 sayılı rapor düzenlendiği, komisyon raporuna istinaden 29/05/2017 tarihli tebligat düzenlenerek söz konusu tebligatın bir nüshası mahalle muhtarına, bir nüshası da yapı mahalline bırakılarak tebligat işleminin gerçekleştirildiği, 01/12/2015 tarih ve 2672 sayılı komisyon raporunda afet karşısında yıkılacak derecede tehlikeli olduğu, bu haliyle mahalle sakinlerinin can ve mal güvenliği açısından tehlikeli olduğu belirtildiğinden İmar Kanunu'nun 39. maddesine göre işlemler tesis edildiği, davacılardan M. Ö tarafından verilmiş olan 06/06/2017 tarih ve 46118 kayıt nolu dilekçe ile gecekondunun yıkımı için bir müddet süre verilmesi ve akabinde gecekondunun belediye ekiplerince yıkılmasını talep ettiği, İdare Yapı Kontrol Müdürlüğü tarafından istenilen sürenin bitiminden sonra, gecekondunun 19/09/2017 tarihli yıkım programına alındığına dair 13/07/2017 tarihinde bildirim yapılarak 19/09/2017 tarihinde gecekondunun yıkımının gerçekleştirildiği anlaşılmıştır.

16. Bu durumda, kamu hizmeti yürüten Belediyenin bu hizmeti yürüttüğü sırada verdiği zararın tazmini istemiyle açılan davada, kamu hizmetinin yöntemine ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin, bu hizmetin yürütülmesinde hizmet kusuru veya başka nedenle idarenin sorumluluğu bulunup bulunmadığının saptanmasını gerektirmektedir. Bu hususların saptanması ise idare hukuku ilkelerine göre yapılabileceğinden, 2577 sayılı Kanun'un 2/1.b maddesi kapsamında bulunan tam yargı davasının görüm ve çözümünde idari yargı yerlerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

17. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Ankara 17. İdare Mahkemesinin 29/04/2022 tarihli ve E.2021/1167 sayılı başvurusunun reddi gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan nedenlerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Ankara 17. İdare Mahkemesinin 29/04/2022 tarihli ve E.2021/1167 sayılıBAŞVURUSUNUN REDDİNE,

31/10/2022 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Doğan	Eyüp	Muharrem
TOPAL	AĞIRMAN	SARICALAR	ÜRGÜP

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN